

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2026-1-27>

В. П. Мороз

*ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1703-0372> – Мороз В. П.

 moroz74@ukr.net

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ВРАЗЛИВИХ КАТЕГОРІЙ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті обґрунтовано методологічні підходи до соціальної підтримки вразливих категорій студентів у закладах вищої освіти в умовах сучасних суспільних викликів. Актуальність дослідження зумовлена зростанням кількості здобувачів освіти, які потребують додаткової підтримки, зокрема осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених студентів, представників соціально незахищених груп та тих, хто зазнав впливу кризових ситуацій. Уточнено сутність понять «вразливі категорії студентів» та «соціальна підтримка» як комплексу організаційних, педагогічних, психологічних і соціально-економічних заходів, спрямованих на забезпечення рівного доступу до освіти та створення сприятливих умов для навчання і розвитку особистості.

У роботі проаналізовано та систематизовано ключові методологічні підходи до організації соціальної підтримки студентів, зокрема аксіологічний, середовищний та інклюзивний. Доведено, що їх комплексне застосування сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу, забезпечує адаптацію студентів до освітнього середовища та формує умови для їх успішної самореалізації. Окреслено основні напрями практичної реалізації соціальної підтримки у закладах вищої освіти, серед яких створення центрів підтримки, впровадження програм наставництва, розвиток інклюзивного освітнього середовища та використання цифрових інструментів супроводу студентів.

Зроблено висновок про необхідність системного впровадження методологічних підходів як основи забезпечення якості вищої освіти та дотримання принципів рівності освітніх можливостей.

Ключові слова: соціальна підтримка, вразливі категорії студентів, інклюзивне освітнє середовище, заклади вищої освіти, методологічні підходи.

V. P. Moroz

State institution “Luhansk Taras Shevchenko National University”, Poltava, Ukraine

METHODOLOGICAL APPROACHES TO SOCIAL SUPPORT FOR VULNERABLE GROUPS OF STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

This article examines methodological approaches to providing social support for vulnerable groups of students in higher education institutions in the context of contemporary societal challenges. The relevance of the study stems from the growing number of students requiring additional support, particularly those with disabilities, internally displaced students, members of socially vulnerable groups, and those affected by crisis situations. The essence of the concepts of “vulnerable student groups” and “social support” is clarified as a complex of organizational, pedagogical, psychological, and socio-economic measures aimed at ensuring equal access to education and creating favorable conditions for learning and personal development.

This paper analyzes and systematizes key methodological approaches to organizing social support for students, specifically the axiological, environmental, and inclusive approaches. It is demonstrated that their comprehensive application contributes to enhancing the effectiveness of the educational process,

facilitates students' adaptation to the educational environment, and creates conditions for their successful self-actualization. The main directions for the practical implementation of social support in higher education institutions are outlined, including the creation of support centers, the implementation of mentoring programs, the development of an inclusive educational environment, and the use of digital tools to support students.

It was concluded that there is a need for the systematic implementation of methodological approaches as the foundation for ensuring the quality of higher education and upholding the principles of equal educational opportunities.

Key words: social support, vulnerable student groups, inclusive educational environment, higher education institutions, methodological approaches.

Постановка проблеми та її зв'язок із науковими та практичними завданнями. Сучасна система вищої освіти функціонує в умовах значних соціальних трансформацій, зумовлених економічними, демографічними та безпековими викликами. У зв'язку з цим зростає кількість студентів, які належать до вразливих категорій: осіб з інвалідністю, внутрішньо переміщених осіб, студентів із соціально незахищених сімей, осіб, що постраждали від воєнних дій, тощо. Забезпечення рівного доступу до освіти та створення сприятливих умов для їх навчання потребує переосмислення підходів до соціальної підтримки у закладах вищої освіти.

Узагальнення підходів до організації соціальної підтримки в системі вищої освіти не може бути здійснене без звернення до методологічного рівня дослідження. Ураховуючи те, що підтримка здійснюється у межах конкретного соціального середовища – закладу вищої освіти, вона набуває специфіки, яка може бути пояснена тільки через комплексне методологічне осмислення. У зв'язку з цим аналіз соціальної підтримки вимагає не тільки уточнення базових понять, а й виявлення світоглядних та концептуальних настанов, які обумовлюють напрями, механізми та ефекти реалізації допомоги студентам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика соціальної підтримки студентської молоді є предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних науковців. Сучасні дослідження характеризуються міждисциплінарністю, інтегруючи підходи соціальної педагогіки, психології, соціології та теорії освіти. У зарубіжній науковій літературі домінує екосистемний та соціально-екологічний підходи до організації підтримки студентів. Зокрема, сучасні дослідження підкреслюють важливість багаторівневої системи підтримки, яка включає індивідуальні, міжособистісні, інституційні та суспільні ресурси допомоги. У межах такого підходу соціальна підтримка розглядається як складна система взаємодії різних агентів, що забезпечує доступ студентів до необхідних ресурсів та сприяє їхньому психічному благополуччю і соціальній інтеграції [12]; зарубіжний досвід соціальної підтримки

студентства з метою упровадження його прогресивних ідей в практику соціальної роботи зі студентами у ЗВО України був у полі дослідження В. Поліщук, М. Субтельного, А. Гелюха [5, с. 159–162].

У вітчизняній науковій традиції значна увага приділяється теоретико-методологічному осмисленню сутності соціальної підтримки. У наукових працях розглядаються питання соціальної адаптації студентів, інклюзивної освіти, психологічного супроводу та розвитку освітнього середовища, серед них: І. Гоштана, Б. Грабовська, О. Караман, Т. Лях, М. Нестерова, О. Оржель, А. Османова, Т. Острячко, Т. Спіріна, І. Шапошнікова, Я. Юрків та ін.

Окремий напрям становлять роботи, присвячені визначенню критеріїв ефективності соціальної підтримки студентства. Так, І. Ящищак обґрунтовує систему показників результативності соціальної підтримки у ЗВО, підкреслюючи необхідність урахування індивідуальних потреб різних груп студентів, які можуть перебувати у складних життєвих обставинах [7, с. 118–123]. Водночас О. Коломієць, С. Озіран розглядають соціальну діагностику у площині роботи з вразливими категоріями студентів фахової передвищої освіти в умовах війни, що зумовлює специфічні соціально-психосоціальні виклики [3, с. 65–72]. Водночас недостатньо систематизованими залишаються методологічні підходи до організації комплексної соціальної підтримки вразливих категорій студентів у ЗВО.

Метою статті є обґрунтування методологічних підходів до соціальної підтримки вразливих категорій студентів у закладах вищої освіти та визначення напрямів їх практичної реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підходи, що лежать в основі організації соціальної підтримки, різняться не лише ступенем теоретичної узагальненості, а й практичною орієнтацією, оскільки визначають логіку дій, межі взаємодії між суб'єктами, специфіку впливів та окреслюють змістові вектори діяльності. Різні методологічні орієнтації – ціннісна, особистісна, компетентнісна, суб'єктна, системна, середовищна та інтегративна – створюють підґрунтя

для розроблення стратегій підтримки, спрямованих на трансформацію внутрішнього освітнього середовища. Осмислення цих орієнтацій дає змогу сформувати цілісний простір, у межах якого соціальна підтримка постає як впорядкований процес взаємодії, що характеризується концептуальною узгодженістю.

Перш за все доцільно звернутися до аксіологічного підходу, який спрямований на осмислення соціальної підтримки крізь призму суспільно значущих цінностей. У межах цього підходу особлива увага приділяється духовному та морально-ціннісному аспектам освітнього процесу, акцентується значення внутрішньої мотивації особистості та усвідомлення нею соціальних норм і цінностей. Сучасні дослідники (В. Андрущенко, І. Бех, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Кушнір, Н. Ничкало, О. Савченко, С. Сисоєва, О. Сухомлинська, М. Тягло та ін.) обґрунтовують, що орієнтація освітнього процесу на цінності сприяє формуванню гуманістичного світогляду та соціально відповідальної поведінки, розглядаючи її як ключову передумову гуманізації освіти. Зокрема, Т. Кузнецова підкреслює, що педагогіку як складову соціальних комунікацій необхідно аналізувати з позицій аксіологічного підходу, в центрі якого перебуває особистість як носій ціннісних орієнтацій [4]. Водночас Т. Калюжна акцентує увагу на тому, що впровадження цього підходу передбачає визнання цінностей основою гуманітарного змісту освіти [2].

Разом із тим, Є. Холостова трактує гуманістичні цінності – гідність, рівність та унікальність особистості – як базові засади професійної діяльності соціального працівника, наголошуючи, що саме вони визначають її цілісне спрямування, зміст і призначення [6]. Такий підхід узгоджується з аксіологічною парадигмою, яка фокусує увагу на ціннісних орієнтирах професійної діяльності. У наукових працях Дж. Ролза обґрунтовано концепцію «справедливості як чесності», що ґрунтується на фундаментальних цінностях і також відповідає логіці аксіологічного підходу. Зокрема, запропонована ним ідея «завіси незнання» передбачає ухвалення принципів справедливості без урахування власного соціального статусу, що забезпечує неупередженість і рівність [10]. Така позиція відображає прагнення до формування суспільства, у якому кожна людина визнається самостійною цінністю, а не засобом досягнення інших цілей. Водночас у дослідженні А. Абдалхарда та І. П. Мігуса розкривається проблема формування соціальної відповідальності в освітньому середовищі, що передбачає

розвиток таких цінностей, як відповідальність, етичність і громадянська свідомість [1]. Це безпосередньо корелює з аксіологічним підходом, який підкреслює визначальну роль цінностей у процесах освіти та соціальної підтримки.

У цілому аксіологічний підхід у педагогіці та системі соціальної підтримки студентів постає як базовий орієнтир у формуванні ціннісних засад, що сприяють духовному становленню особистості. Такі фундаментальні цінності, як рівність, солідарність і повага до людської гідності, виступають підґрунтям для розроблення ефективних механізмів соціальної підтримки, спрямованих на забезпечення рівного доступу до освіти та створення умов для самореалізації студентів незалежно від їхнього соціального статусу. Це підтверджує, що соціальна підтримка у закладах вищої освіти має не лише прикладне значення, а й виразний етичний вимір, функціонуючи як інструмент утвердження принципів соціальної справедливості. У такому контексті кожен студент отримує можливість скористатися необхідними ресурсами для розкриття власного потенціалу. Водночас аксіологічний підхід акцентує увагу на динаміці суспільних змін і трансформації ціннісних орієнтацій, що безпосередньо впливають на організацію соціальної підтримки. Відтак важливо враховувати не лише організаційно-практичні аспекти цієї діяльності, а й її значення у формуванні соціальної свідомості, розвитку культури взаємодії та підтримки на різних рівнях суспільства.

Крім того, смислення методологічних підходів до соціальної підтримки вразливих категорій студентів у закладах вищої освіти передбачає звернення до їхніх філософських засад. Філософія освіти окреслює концептуальні орієнтири, у межах яких соціальна підтримка постає не лише як етичний імператив, а й як важливий інструмент розбудови інклюзивного освітнього простору. Її підґрунтям є ідеї соціальної справедливості, рівності та гуманізму, що зумовлюють необхідність створення ефективних механізмів подолання структурних дисбалансів і забезпечення рівного доступу кожного студента до якісної освіти та можливостей особистісного зростання.

Філософські основи соціальної підтримки ґрунтуються на гуманістичній парадигмі, у межах якої особистість осмислюється як активний суб'єкт із невід'ємними правами та здатністю до самореалізації. Необхідність підтримки студентів, які зазнають соціальних, економічних або психологічних труднощів, зумовлена прагненням забезпечити рівні освітні можливості

та створити умови для академічної мобільності представників різних соціальних груп.

Концепція соціальної справедливості, започаткована у працях Дж. Ролза, трактує рівність доступу до суспільних благ як одну з ключових засад демократичного устрою [9]. У контексті вищої освіти це передбачає створення таких умов, за яких здобувачі освіти, незалежно від початкових можливостей, мають однакові перспективи для навчання – без впливу соціального походження, матеріального стану чи стану здоров'я. Відповідно, сучасна освітня політика, зорієнтована на принципи соціальної справедливості, охоплює не лише забезпечення фінансової чи матеріальної підтримки, а й формування сприятливого освітнього середовища, яке зменшує бар'єри в навчальній і соціальній взаємодії студентів.

У цьому ракурсі варто звернути увагу ще на один вимір, який наразі не має чітко оформленого інституційного статусу, проте істотно позначається на результативності підтримки студентів, що перебувають у вразливих обставинах. Йдеться про феномен опосередкованої, або середовищної підтримки – прихованого, але концептуально важливого компонента, який формується в академічному просторі поза межами формалізованих практик. Така підтримка виявляється у повсякденних формах взаємодії: зокрема, у відкритості управлінських структур до діалогу та зворотного зв'язку, у забезпеченні культурної чутливості академічної комунікації, у створенні безпечних умов для неформального звернення та емоційного самовираження тощо. Хоч ці прояви не функціонують як окремі сервіси, саме вони формують особливу атмосферу, у межах якої університет сприймається як середовище, здатне підтримувати людину у стані вразливості без додаткової травматизації [8, с. 356–394].

Заклад вищої освіти, у якому панують відкритість, взаємна довіра та ненасильницька комунікація, формує умови, за яких підтримка сприймається як органічний складник освітнього процесу, а не як винятковий захід у кризових ситуаціях. Натомість у середовищі, де переважають відчуженість, надмірний формалізм і нечутливість до культурних відмінностей, навіть наявні ресурси виявляються малоефективними, оскільки студент не ідентифікує себе як повноправного отримувача допомоги.

Особливої значущості цей аспект набуває тоді, коли мова йде про студентів, які пережили соціальну ізоляцію або зазнали стигматизації. Їхня інтеграція в університетський простір визначається не стільки формальними інституційними

умовами, скільки атмосферою щоденної взаємодії, визнанням різноманітності, повагою до права бути інакшим і чутливістю до проявів уразливості. У такому контексті середовищна підтримка постає не як компенсаторний механізм, а як необхідна передумова формування почуття приналежності, психологічного комфорту та сталого включення в освітній процес.

Середовищний (екологічний) підхід орієнтується на комплексне врахування як зовнішніх, так і внутрішніх чинників, що впливають на особистість студента – від особливостей освітнього клімату до ширшого соціокультурного контексту. Освіта в цьому підході осмислюється як складова життєвого простору людини, а підтримка – як динамічний процес взаємодії особистості з цим середовищем.

Сучасна філософія освіти трактує соціальну підтримку в контексті ідей інклюзії, що орієнтовані на забезпечення повноцінної участі кожного студента в академічному та соціальному середовищі закладу вищої освіти [11]. Інклюзивний підхід виходить за межі лише забезпечення фізичної доступності освітнього простору і охоплює також психологічні, культурні та економічні складові. Зокрема, він передбачає розроблення адаптаційних програм для осіб з інвалідністю, підтримку здобувачів освіти з міграційним досвідом, а також реалізацію заходів, спрямованих на запобігання та подолання гендерної й етнічної дискримінації у сфері вищої освіти.

У філософському осмисленні соціальної підтримки вагомою є ідея етичної відповідальності освітніх установ перед суспільством [1, с. 94–104]. Заклади вищої освіти не можуть бути осторонь викликів, із якими стикаються здобувачі освіти, адже вони виконують не лише функцію передавання знань, а й виступають важливими соціальними інституціями, що формують особистість майбутнього фахівця та громадянина. У цьому контексті відповідальність університетів передбачає впровадження системних і довгострокових підходів до соціальної підтримки, спрямованих не тільки на подолання актуальних труднощів студентів, а й на поступове оновлення освітнього середовища у напрямі більшої відкритості, доступності та справедливості.

Таким чином, в усіх сучасних філософських концепціях соціальної підтримки у вищій освіті наголошується на важливості комплексного підходу до організації допомоги студентам. Розгляд цієї підтримки через призму соціальної справедливості, рівності та гуманістичних цінностей дає змогу створювати ефективні механізми,

які не лише пом'якшують соціальні нерівності, а й стимулюють особистісний розвиток кожного студента. Інтегрування цих принципів у практику освітніх закладів сприяє формуванню інклюзивного освітнього середовища, здатного адекватно реагувати на потреби та виклики сучасного суспільства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. У результаті проведеного дослідження встановлено, що соціальна підтримка вразливих категорій студентів у закладах вищої освіти є складною, багатовимірною системою, яка потребує цілісного методологічного обґрунтування та інтеграції різних наукових підходів. Доведено, що ефективність соціальної підтримки значною мірою залежить від поєднання аксіологічного, середовищного та інклюзивного підходів.

Встановлено, що аксіологічний підхід визначає ціннісні засади соціальної підтримки, орієнтуючи освітній процес на повагу до гідності здобувача освіти, визнання його унікальності та забезпечення рівних можливостей для особистісного розвитку. Середовищний підхід акцентує увагу на створенні безпечного, підтримувального та ресурсного освітнього середовища, яке сприяє соціальній інтеграції студентів і мінімізує вплив ризиків та бар'єрів. Інклюзивний підхід, у свою чергу, забезпечує доступність освітніх послуг і участь усіх категорій студентів в освітньому процесі незалежно від їхніх індивідуальних особливостей чи життєвих обставин.

Доведено, що ефективна реалізація зазначених підходів передбачає комплексне впровадження програм соціально-психологічного супроводу, розвиток інституційних механізмів підтримки (зокрема консультаційних центрів), а також налагодження партнерської взаємодії між адміністрацією закладу, науково-педагогічними працівниками та здобувачами освіти.

Таким чином, інтеграція аксіологічного, середовищного та інклюзивного підходів створює методологічну основу для формування ефективної системи соціальної підтримки вразливих категорій студентів, що відповідає сучасним викликам розвитку вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням практико орієнтованих моделей соціальної підтримки, оцінюванням їх результативності, а також адаптацією до умов кризових ситуацій та трансформацій освітнього середовища.

Список літератури:

1. Абдалхард А., Мігус І. П. Educational institutions and the development of the concept of social responsibility. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2020. № 1 (57). С. 94–104.

2. Калюжна Т. Г. Педагогічна аксіологія в умовах модернізації професійно-педагогічної освіти: монографія / за наук. ред. О. В. Уваркіної. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 128 с.

3. Коломієць О. Г., Озіран С. Г. Соціальна діагностика у соціальній роботі з вразливими категоріями студентів фахової передвищої освіти. *Публічне управління та соціальна робота*, № 2 (6), 2025. С. 65–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2025-2-10>.

4. Кузнецова Т. Аксіологія соціальних комунікацій : навчальний посібник. Суми : Вид-во Сумського державного університету, 2012. 300 с.

5. Поліщук, В., Субтельний, М., & Гелюх, А. (2025). Зарубіжний досвід соціальної підтримки студентів: уроки для України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, (1 (52)), 159–162. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.52.159-162>.

6. Холостова Є. І. Теорія соціальної роботи: підручник. Вид. 4-те, перероб. і доп. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. 392 с.

7. Ящищак І. Критерії та показники результативності соціальної підтримки студентів в університеті. *Ввічливість. Humanitas*, Вип. 3, 2022. С. 118–123. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2022.3.16>

8. Aithal P. S., Aithal S. How to increase emotional infrastructure of higher education institutions. *International Journal of Management, Technology, and Social Sciences (IJMTS)*. 2023. Vol. 8 (3). P. 356–394.

9. Rawls J. A Theory of Justice. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1971. 560 p.

10. Rawls J. Justice as Fairness: A Restatement. Cambridge, MA: Harvard University Press, 2001. 240 p.

11. Hehir T., Grindal T., Freeman B. A summary of the evidence on inclusive education. Cambridge, MA: Abt Associates, 2016. URL: <https://www.abtassociates.com/files/Insights/Reports/2016/inclusive-education.pdf>

12. Jiaying Liu, Yan Zhang. Understanding and Facilitating Mental Health Help-Seeking of Young Adults: A Socio-technical Ecosystem Framework. *Association for Computing Machinery*. Vol. 1, №. 1, Article. Publication date: January 2024. <https://doi.org/10.1145/nnnnnnn.nnnnnnn>. URL: <https://arxiv.org/pdf/2401.08994>

References:

1. Abdalkhard, A. & Mihus, I. P. (2020). Educational institutions and the development of the concept of social responsibility. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK"*. 1 (57). 94–104 [in Ukrainian].

2. Kaliuzhna, T. H. (2012). Pedahohichna aksiolohiia v umovakh modernizatsii profesiino-pedahohichnoi osvity [Pedagogical axiology in the context of modernization of vocational and pedagogical education]: monohrafiia / za nauk. red. O. V. Uvarkini. K.: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 128 [in Ukrainian].

3. Kolomiets, O. H. & Oziran, S. H. (2025). Sotsialna diahnostyka u sotsialnii roboti z vrazlyvymy katehoriiami studentiv fakhovoi peredvyshchoi osvity [Social diagnostics in social work with vulnerable categories of students of professional pre-higher education]. *Publichne upravlinnia ta sotsialna robota*, 2 (6). 65–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2025-2-10> [in Ukrainian].
4. Kuznietsova, T. (2012). Aksiolohiia sotsialnykh komunikatsii [Axiology of social communications]: Navchalnyi posibnyk. Sumy : Vyd-vo Sumskoho derzhavnogo universytetu, 300 [in Ukrainian].
5. Polishchuk, V., Subtelnyi, M., & Heliukh, A. (2025). Zarubizhnyi dosvid sotsialnoi pidtrymky studentiv: uroky dlia Ukrainy [Foreign experience of social support for students: lessons for Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: "Pedagogika. Sotsialna robota"*, (1 (52), 159–162 [in Ukrainian].
6. Kholostova, Ye. I. (2014). Teoriia sotsialnoi roboty [Social work theory]: pidruchnyk. Vyd. 4-te, pererob. i dop. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 392 [in Ukrainian].
7. Yashchyshchak, I. (2022). Kryterii ta pokaznyky rezultatyvnosti sotsialnoi pidtrymky studentiv v universyteti [Criteria and indicators of the effectiveness of social support for students at the university]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 3, 118–123. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2022.3.16> [in Ukrainian].
8. Aithal, P. S., Aithal, S. (2023). How to increase emotional infrastructure of higher education institutions. *International Journal of Management, Technology, and Social Sciences (IJMTS)*. 8 (3). 356–394.
9. Rawls, J. A. (1971). *Theory of Justice*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 560.
10. Rawls, J. (2001). *Justice as Fairness: A Restatement*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 240.
11. Hehir, T., Grindal, T., Freeman B. (2016). A summary of the evidence on inclusive education. Cambridge, MA: Abt Associates, URL: <https://www.abtassociates.com/files/Insights/Reports/2016/inclusive-education.pdf>.
12. Jiaying, Liu. & Yan, Zhang. (2024). Understanding and Facilitating Mental Health Help-Seeking of Young Adults: A Socio-technical Ecosystem Framework. *Association for Computing Machinery*. 1 (1). Article. Publication date: January <https://doi.org/10.1145/nnnnnnn.nnnnnnn>. URL: <https://arxiv.org/pdf/2401.08994>

В. П. Мороз

Оглядова стаття

Дата першого надходження статті до видання: 27.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.05.2026